

Бердичівська міська централізована
бібліотечна система
Методико-бібліографічний відділ

Методичні рекомендації щодо популяризації літератури з національно-патріотичного виховання

*«Не думайте, що Ваша країна може зробити для Вас,
думайте, що Ви можете зробити для вашої країни»
Джон Кенеді*

Бердичів, 2014

ПАТРІОТИЗМ – «patria» – з грецької мови перекладається буквально як «вітчизна». **Патріотизм** – це одна з ознак людського характеру, яка керує людською свідомістю, заставляючи робити великі і малі вчинки в ім'я своєї батьківщини. Це вияв нескінченної любові до рідного краю. Патріотизм виховує великих, сильних людей, які здатні пожертвувати власним життям заради своєї країни.

Сучасні підходи до патріотичного виховання молоді

Сучасні умови життя диктують вимоги суттєвого поліпшення патріотичного виховання молоді як головної рушійної сили розвитку держави. Тому саме патріотичне виховання необхідно розглядати як один із провідних напрямків у системі формування соціальної особистості.

Кардинальні історичні зміни, що їх зазнає Україна, впливають на всі аспекти суспільного життя і, передусім, - на конкретного громадянина, його свідомість і самовизначення. Проте головним результатом виховних зусиль має стати готовність молоді до військово-патріотичної діяльності.

Військово-патріотичне виховання – цілеспрямований, організований процес формування готовності юнаків старшого шкільного віку до строкової військової служби в Збройних Силах України. Його зміст визначається Конституцією, Законами України, військовою присягою та військовими статутами.

Вихованням молоді у нас в місті займаються заклади культури, освіти; відділи сім'ї і молоді райдержадміністрацій, міськвиконкомів; центри соціальних служб для молоді; молодіжні гуртки та об'єднання, недержавні організації.

Значна робота проводиться з цього питання закладами культури.

Могутнім знарядям патріотичного виховання є книга. Обслуговуючи молодь, спілкуючись з нею, бібліотекарі гостріше відчують зміни в суспільстві і намагаються заповнити новостворені лакуни.

Дієвого виховного значення набули цикли заходів патріотичного спрямування: тижні, декади, місячники популяризації книги.

Тому, розглянувши питання патріотичного виховання молоді та враховуючи важливість цієї діяльності для майбутнього нашої держави,

рекомендуємо:

- вивчати і популяризувати кращий досвід військово-патріотичного виховання молоді, організації та проведення пошукової та краєзнавчої роботи

- бібліотекам системи проводити послідовну, цілеспрямовану роботу з патріотичного виховання з урахуванням різних соціальних груп і категорій молоді, поєднувати форми масової та індивідуальної роботи; широко використовувати комплексні форми; активно впроваджувати в практику загальносистемні заходи.

Метою формування і розвитку патріотичних якостей громадян України повинно стати поетапне досягнення такого духовного і культурного рівня стану українського суспільства, яке забезпечить повне виконання всіх завдань військового захисту Батьківщини.

Головним завданням для досягнення указаної мети повинно стати створення і розвиток системи формування військово-патріотичних якостей.

У практичному руслі це означає відродження системи патріотичного виховання зі всіма її компонентами: історико-патріотичне, героїко-патріотичне та військово-патріотичне. У суспільстві вони вирішують головне завдання: підготовка підростаючого покоління до життя, праці, служби у Збройних Силах України. Щоправда, кожний з компонентів вирішує специфічні завдання:

- історико-патріотичне - виховання гордості за свій народ, наслідування його трудових і культурних традицій, формування поваги до законності і Конституції, дітей до батьків, громадян до Батьківщини;
- героїко-патріотичне – формування готовності до подвигу в ім'я Батьківщини, маючи на увазі подвиг миттєвості, пориву, та подвиг повсякденної праці;
- військово-патріотичне – підготовка до військової служби, наслідування традиціям Збройних Сил України.

Форми бібліотечної роботи з розвитку патріотичної та громадянської самосвідомості молоді

Сьогодні патріотичне виховання – це комплексна система, що включає в себе велику кількість напрямків і сфер діяльності, в якому міститься не тільки соціальний, але і духовно-моральний, культурно-історичний, військово-історичний, ідеологічний компоненти.

Головними цілями цієї системи є розвиток у молоді громадянськості і патріотизму як найважливіших духовно-моральних і соціальних цінностей, формування професійно значущих якостей, умінь і готовності до їх активного прояву в різних сферах життя суспільства. Що може зробити в даному напрямку бібліотека?

В першу чергу – знайти шлях до серця дитини та молоді через книгу. Для цього в бібліотеці створюється особливе середовище, яке спонукає користувачів до спілкування, творчості, діяльності. В основі роботи зі створення такого середовища лежать педагогіка співробітництва і співтворчості дітей і дорослих, свобода вибору справ, які пропонує

учасникам даного процесу бібліотека, використовуючи при цьому різні форми бібліотечної роботи. Як правило, з кожного напрямку системи патріотичного виховання в бібліотеках оформлені традиційні виставки книжкової та іншої друкованої продукції, які в міру надходження доповнюються довідковими та документальними матеріалами. До особливо значущих дат на інформаційному стенді роблять підбір літератури, що є основою при подальшій роботі бібліотеки. Ця робота полягає в проведенні бесід, вікторин, конкурсно-пізнавальних програм, літературно-музичних зустрічей.

Одним з напрямків виховання патріота і громадянина є робота з вивчення державної символіки України, роз'яснення сутності і значення державних символів – Герба, Прапора та Гімну.

Відрядно, що патріотизм сьогодні стає визначальним духовно-моральним чинником у справі збереження суспільної стабільності, незалежності та безпеки держави.

Ідея патріотизму повинна бути пропущена через серце – і тільки тоді, напевно, вона стає переконанням. Ось чому бібліотекарі роблять ставку на інтерактивні форми проведення заходів, що припускають «зворотний зв'язок» з читачами, запрошення їх до дії, до активної участі в спільній справі.

Краєзнавчу діяльність можна розглядати як один з провідних компонентів системи патріотичного виховання дітей та юнацтва. Звернення до архівних документів, матеріалів краєзнавчих музеїв, періодичних видань, місцевих жителів – все це допомагає пізнати історію рідного краю, полюбити його природу, зрозуміти ті життєві процеси, культурні традиції, яким жило і живе його населення.

Цілі і зусилля бібліотек мають бути направлені на:

- збирання і накопичення фонду військово-патріотичної тематики
- вивчення ефективності використання бібліотечних ресурсів заявленої тематики
- створення власних інформаційних продуктів
- популяризацію літератури героїко-патріотичної тематики.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ЗАХОДІВ З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

1. Семінари, круглі столи, конференції:

- «І пам'ятає світ врятований»
- «Утверджувати ідеали культури миру – служити миру»

2. Уроки пам'яті, уроки мужності:

- «Зростаємо громадянами-патріотами землі, що Україною зоветься»
- «Їхні славні імена в літописі Великої Вітчизняної»
- «Діти на фронтах війни: пам'ятаймо!»
- «Мужні визволителі мого отчого краю»
- «Цей подвиг звучить у піснях і легендах сьогодні»
- «Пам'ятники героям війни розповіли»
- «Жінки на фронтах війни»
- «Їх славні імена в літописі Великої Вітчизняної»
- «Наша вулиця носить ім'я героя війни»
- «Героїка війни в поезії»
- «Артисти на фронтах війни»

3. Виховні години:

- «Я – громадянин-патріот незалежної держави»
- «Патріотизм – нагальна потреба України»
- «Про що розповів фронтовий трикутник (лист)»
- «Легендарні партизани»
- «Велика ціна Великої Перемоги»
- «Книга пам'яті України» розповідає...»

4. Усні журнали:

- «Наш край в роки Великої Вітчизняної війни»
- «Міста-герої в Україні. Від оборони до визволення»
- «Батьки, діди заповідали мужність»

«Патріотичне бачення навколишнього світу полягає в тому, що юний громадянин пізнає історію своєї сім'ї, своїх співвітчизників, які жили декілька століть тому чи тих, хто давно пішов у землю, в ім'я свободи і щастя за які вони боролись».

В. Сухомлинський

З 2014 року Україна відзначає День Перемоги під європейським символом. На офіційних заходах вперше вжито європейську символіку пам'яті полеглих у війні - червоний мак.

Новий символ – це виявив нашої поваги до тих, хто знищив нацизм. У наших піснях йдеться, що маки зацвітають там, де пролилася козацька кров. Потрібно було, як символ, щось знакове, що символізувало би не свято, яким війна не може бути за визначенням, а пам'ять та скорботу.

Графічне втілення – це алюзія з одного боку червоного маку, з іншого – кривавого сліду від кулі, передає глибину змісту війни, розповідає про страждання, про смерть, про героїзм, про мільйони загиблих – найголовніше і найстрашніше, що є у війні.

Логотип також містить гасло «Ніколи знову», бо в наших руках не допустити повторення жахів війни 1939-1945 років. Символ розробив харківський дизайнер Сергій Мішакін. Його маки нагадують слід від кулі, від якого розходить кров.

23 травня – День Героїв: минулого, сучасності та майбутнього!

23 травня День Героїв

Пам'ять народу — основа його духовного життя. Тому кожен народ повинен пам'ятати імена своїх Героїв. Свято Героїв не дозволяє нам забути, якого ми роду — українського, героїчного. У Пантеоні нашої національної слави навічно викарбувані тисячі й тисячі достойних імен українців, які для нинішнього і прийдешніх поколінь є взірцем самовідданого служіння Батьківщині.

Полум'я їхньої любові до рідної землі зігриває серця, освітлює нам життєву дорогу. Сила їх героїчної боротьби за честь і гідність України допомагає відстояти наше право на свободу і незалежність. Будьмо гідні чину Героїв! **Слава Україні! Героям Слава!**

День Героїв або Свято Героїв — щорічне свято в Україні, встановлене на честь українських вояків — борців за волю України, передовсім, лицарів Київської Русі, козаків Гетьманської Доби, опришків, січових стрільців та вояків Армії УНР, УПА та діячів ОУН.

Станом на 2013 рік не було офіційним державним святом.

Довідка про традицію свята. У 1941 році Другий Великий Збір Організації Українських Націоналістів постановив відзначити 23 травня як Свято Героїв. Саме 23 травня 1938 року в Роттердамі вибух бомби, підкладеної агентом НКВС, обірвав життя організатора українського націоналістичного руху, засновника та першого Провідника УВО та ОУН полковника Євгена Коновальця. В травні поклали своє життя за Ідею багато борців, серед них

такі постаті, як Микола Міхновський, головний ідеолог державної самостійності України початку ХХ століття; 25 травня 1926 року – головний провідник української національно-визвольної боротьби 1917-21 років – Симон Петлюра. В роки німецької, а згодом радянської окупації цей день відзначався у

підпіллі та в українській діаспорі. З проголошенням незалежності День Героїв відзначається в Україні.

***Мандрував хтось краями,
Та зіткнувся із стіною,
Та пробив головов,
Так, що бризнула кров
В синє небо зірками...***

Так співає про українських націоналістів відомий український гурт "Кому вниз". І, здається, цими словами сказано все найважливіше, що може бути сказано про героїв. Вірність і мужність – ось головні риси героїв: вірність своєму ідеалу та мужність у втіленні цього ідеалу в життя. Вірність і мужність аж до смерті!

Герої творять дійсність, герої формують обличчя світу – вчора, сьогодні і завтра, бо вони готові віддати все, і в тому числі своє життя, щоби досягнути свою мету, щоби здійснити свою мрію. Це герої залишили для нас здавалось би такі божевільні кличі: Або все – або нічого! Або пан – або пропав! Перемога або смерть!

Історія і сучасність різних цивілізацій, культур, народів – це історія і сучасність їхніх героїв.

Історія і сучасність України, українського народу – це твір героїв України, це діло людей, які віддали всі свої сили і своє життя для добра Українського народу: його свободи і державності, могутності і процвітання. Україна – це діло героїв, які поставили добро рідного народу понад свої особисті та будь-які інші інтереси і були вірними своїй ідеї до останнього подиху.

Відкриймо для себе великі заповіді героїв України, заповіді написані для нас, нащадків, кров'ю і потом впродовж тисячоліть.

Сьогодні від нашого покоління в цілому і кожного з нас зокрема залежить чи звучатиме гордо і могутньо ім'я Україна і Український народ в

третьому тисячолітті на вершинах людської цивілізації, чи кане воно у забуття, зазнавши духовної і фізичної смерті.

Будьмо ж гідними великої слави героїв України, які твердо вірили, діяли, знали: Українська нація зродилася тоді, коли в її обороні впала перша крапля червоної української крові на чорну українську землю.

Українська нація існуватиме доти, доки хоча б один українець буде готовий покласти своє життя

в її обороні.

Слава Україні! – Героям Слава!

Патріотами не народжуються, ними стають! Патріотизм здатний консолідувати суспільство! Наша щоденна буденна робота – це піщинка в цементному розчині, який цементує підмурок нашого, українського патріотизму, який потрібно вибудовувати і плекати. І від нас з вами також залежить міцність цієї споруди.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА ЗАХОДІВ

«Обличчя звитяги»

«Лицарі українських степів»

«Біла свіча Всеукраїнської скорботи»

«Понад Крутами – вічність у сурми сурмить!»

«Згадаймо юність, що горіла в Крутах»

«Трагедія Крут: крізь призму минулого і сучасного»

«Вічна слава в кетягах калини»

«Крути: найбільше важить слово правди»

«Волі народної дзвін»

«Неймовірно важко це збагнути... Біль навек запікся і застиг»

«Пам'яті героїв Небесної Сотні»

«Реквієм Небесній Сотні»

«Подвиг Небесної Сотні — приклад для нащадків»

«Герої не вмирають»

«Хто за свободу вийшов проти смерті, тому немає смерті на землі»

«Не зорі падають із неба. Зірки ідуть у небеса...»

«Стелився їм тернистий шлях»

«Небесна сотня – герої української революції»

Список використаної літератури:

1. Збережемо пам'ять про подвиг: розробки уроків, позакласних заходів та дитячі творчі роботи, присвячені 65-й річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні / упоряд.: Ю. В. Міщай, Л. М. Кірішко. – Кіровоград: Видавництво обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського, 2010. – 204 с.
2. Героїко-патріотичне виховання як фактор консолідації українського суспільства (з досвіду роботи бібліотек ЦБС Солом'янського району м. Києва) [Електроний ресурс] : [презентація PowerPoint] / уклад. Кузнецова О. – Електрон. дані (56 слайдів) // Slideshare : Web-сайт. – Електрон. дані та прогр. – К., 2014. - Режим доступу: http://www.slideshare.net/ssuser7fdb55/ss-34027584?ref=http://olga-methodlibkyiv.blogspot.com/2014/04/blog-post_29.html. – Назва з екрану . - Дата звернення: 20.05.2014.
3. Пивовар, С. В. Методичні рекомендації щодо героїко-патріотичного виховання учнів загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів [Електроний ресурс] / Пивовар С. В. // Сайт вчителя історії КЗШ № 37. – Електрон. дані та прогр. – Режим доступу: <https://sites.google.com/site/pivovarsvitlanavasiliivna/istoriko-patrioticne-vihovanna/metodicni-rekomendacii-e-sodo-geroieko-patrioticnogo-vihovanna-ucniv-zagalnoosvitnih-ta-pozaskilnih-navcalnih-zakladiv>. – Назва з екрану. - Дата звернення: 20.05.2014.
4. Свято Героїв! [Електроний ресурс] // Вільний молодіжний портал : Web-сайт / Фондація регіональних ініціатив. – Електрон. дані та прогр. – Режим доступу: <http://fri.net.ua/node/10056>. – Назва з екрану. - Дата звернення: 20.05.2014.

Матеріал підготувала
провідний методист

Т.В. Кушук